

prevozu svinj temeljito razkuženi, sicer jim bo dovoz svinj na sejmišče zabranjen.

Več nego suženstvo!

V ameriških južnih državah stopa v ospredje močno gibanje proti neverjetnim razmeram v izvrševanju kazni. V javnost prodirajo grozne podrobnosti glede postopanja s črnimi in belokožnimi kaznjenci.

Obče zgražanje je vzbudil slučaj jetnika Arturja Mailleferta, mladega belokožca, katerega so mučili v kaznilnici Jacksonville na polotoku Florida dobesedno do smrti. Omenjenega so ujeli, ko je poskusil pobeg. Zvezanega na rokah in nogah so stiščali v lesen zaboj, ki je zgledal kakor pokoncu stoječa krsta. Izpostavili so ga tako dolgo vplivu žgečih solnčnih žarkov, da je umrl od onemoglosti. Paznik, ki je odredil nečloveško kazen, je dobil sicer 20 let ječe, a poučeni krogi so resnega mnjenja, da zgorajni slučaj mučenja do smrti nikakor ni osamljen.

Amerikansko postopanje s kaznjenci spominja na najhujše čase sužnjosti. Da, kulturni škandal zaslužnja, ki je razdelil svoj čas severno Ameriko v dva tabora in dovedel do državljanske vojne, danes zopet sili na plan.

Kaznjence namreč odstopajo v Združenih državah zasebnim podjetjem, ki jih uporabljajo za gradnjo cest ali na bombaževih plantažah. Pretežna večina podjetnikov je proslula radi živinske podivjanosti. Delavce kaznjence tirajo v močnih verigah na nogah na delo. Revolver ter bič sta običajno sredstvo za priganjanje k delu. Za slučaj pa, da se je kateri jetnik zoperstavil takemu postopanju, ga prebatinijo na mrtvo ime.

V resnici so življenski pogoji kaznjencev, ki so pretežno črnci, slabši nego sužnjevi pred letom 1863. Do tedaj je gospodar izdajal gotov denar za sužnje in se ni samo brigal za to, da se je

sužnju dobro godilo, moral je tudi skrbeti, da je ostal zdrav in če je bil dalekovidnejši, mu je oskrbel celo marsikatero udobnost. Takega interesa pa nima zasebni podjetnik, ki si izposodi človeški material iz kaznilnic. On popolnoma izrabljuje jetnika in si nato drugega vzame.

Se en drug način postopanja je pri plantažarjih običajen. Naročijo si delavce na ta način, da plačajo za zamorce, ki so zapadli kazni za kako malenkost, denarno globo. To plačano svoto mora zamorec odslužiti. Prav zvit način skrbi za to, da črnci nikoli več ne more odplačati dolga in sploh ostane pri gospodarju kot suženj.

Dogaja se, da sodniki, ki so navezani na farmerje iz osebnih ali trgovskih vidikov, pahnjejo v ječo moža, ki poizkusi utesi mučitelju. Izgledi pobega so

na plantažah presneto malenkostni, ker stražijo nasade noč in dan oboroženi pazniki na konjih in imajo na razpolago še posebne pse, ki najdejo takoj sled begunca.

Še hujša gaženja zakonov so na dnevnem redu. Dogaja se, da zagradi beli sodnik nekaj zamorcev. Obtožnica je takoj pri rokah. Da jim pa na prosto, ali sedijo 6 mesecev v ječi, ali pa pri delu na račun na kaki farmi. Mesečna plača znaša 30 dolarjev, kar ne zadostuje niti za pokritje najnujnejšega. Življenske potrebščine mora jetnik kupovati za drag denar v farmerjevi kantini.

Vsa zgoraj opisana grozna dejstva je razgrnil pred kratkim javnosti John Spinak v knjigi »Zamorci iz države Georgija«. Njegove trditve so podprte s pričami in fotografičnimi posnetki.

Beseda prosvetnim društvom.

(Dopis iz kmetekih vrst v Posavju.)

Slovenija je dežela z lepo razvito kulturo, akoravno niso bile v njeni zgodovini za razvoj kulture (prosvete, izobrazbe) ugodne razmere. V nekdanji državi se razvoj slovenske prosvete in izobrazbe ni podpiral od strani državne oblasti. Toda vstali so iz slovenskega naroda samega nesebični in požrtvovalni možje, ki jim je bilo srce polno ljubezni za slovenski narod, katerega so hoteli dvigniti na ono stopnjo omike in izobrazbe, ki so se na njej nahajali drugi narodi. Od Vodnika naprej jih je dolga vrsta vnetih kulturnih delavcev, ki so z besedo in perom dramili ljudstvo in budili v njem narodno samozavest. Kot učitelja in buditelja naroda, kot velika apostola

Slovencev sta zaslovela nesmrtna in nezabna Anton Martin Slomšek in dr. Janez Evangelist Krek. Trajno hvalo jima je dolžan slovenski narod; dokler bo živel rod slovenski, bo tudi živel med njim spomin na moža, ki sta svoje življenje in vse svoje delo posvetila za napredek in blagor naroda. Lani ob 70letnici smrti Slomškega se ga je ves narod hvaležno spominjal. Najbolj se pa bomo oddolžili spomenu Slomškega, ako upoštevamo njegove zlate nauke in se po njih ravnamo. Podlaga vsega narodovega napredka in boljše bodočnosti je srčna in umska izobrazba. Trajno vrednost imajo Slomškovske besede: »Drevesce, ki se ne požlahtni, nikdar dobrega sadu rodilo ne bo in vedno le malovredna lesnika ostane.« Velika potreba današnjih dni je, da se slovenska mladina vzgoji in odgaja v duhu Slomškovega, da se v cvetu svoje mladosti izobrazbi in si pridobi kulturo uma in srca. Veliko dela še čaka naša prosvetna društva po slovenski domovini: vcepiti mladini v srce smisel in veselje za izobrazbo; navdušiti jo za vzvišena narodna in krščanska načela; vzdramiti jo iz duševne brez-

Zalosten konec prekooceanskega letalca.

V ubožno hišo v Čikagi so spravili zadnje dni moža, ki se je zgrudil onemogel na cesti. Zdravnik je ugotovil, da trpi neznanec na hudem želodčnem raku in je izstradan. Ko je zdravnik vprašal moža po imenu, mu je odgovoril, da se piše William Brock. S ponosom je še povdaril, da je baš on taisti Brock, ki je preletel Ocean in je bil ponos mesta Detroit. Po teh par besedah se je spomnil zdravnik na vse. Pred njim, v postelji ubožnice v Čikagi je ležal siromak, katerega je proslavljala pred 4 leti cela Amerika. William Brock

Bridka zgodba skopuha.

Dremača sta že, ko so se odprla vrata in pater Saheb, njun pater Saheb se je pojavil v govorilnici misijonišča. Trenutno poživljena sta padla dobra otroka duhovniku krog vratu.

Bili so to veseli, srečni in blaženi trenutki svidenja.

Jutri se bosta podala s patrom v Sangamner in bosta ostala tamkaj.

Za božične praznike bosta prejela sv. krst in te slovensosti se bode udeležil tudi — pater iz Bombaya.

Konec.

Januš Golec:

Razgovor s ponarejevalcem.

Po Sloveniji se je razpasla od prevrata do danes neverjetno strast ponarejanja bankovcev in novcev. Komaj izda Narodna banka nov denar, že buknejo v promet več ali manj posrečene potvorbe. Kot ponarejevalci ne nastopajo kaki

šolani fotografi ali tiskarji, navadno čisto navadni ljudje, samouki in se moramo čuditi njihovim zmoglostim. Strast denarnih potvorb ne korenini tolikanj po mestih, največ po deželi, kjer je količjak spreten ponarejevalec pravcati bog. Potvorbe se večkrat izredno posrečijo; vsikdar pa padejo v primeroma kratkem času pravici v roke razpečevalci. Osebe, ki so okusile enkrat strast potvarjanja in tihotapljenja potvorb v promet, se tudi po še tako hudih prestanih kaznih le redkokedaj ali sploh nikoli ne spametujejo in poboljšajo.

Pisec teh vrst je imel večkrat priliko, da se je razgovarjal z že postaranim bivšim ponarejevalcem denarja pod rajno Avstrijo, ki je bil kaznovan radi te strasti in je po prestani kazni do prevrata bil zaposlen na Dunaju v državni tiskarni za tiskanje bankovcev, ki je bila in je še na glasu kot nekaj izrednega v celi Evropi. Ko so ga po zlomu kot Jugoslovana odslovili z Dunaja, si je kupil v svojem rojstnem kraju lepo hišo s posestvom in živel do svoje smrti pred leti liki božanstvo občudovan in čislán vsemogočnejši, ki je rad pripovedoval o svojih izrednih zmoglostih in spretnostih na polju izdelovanja papirnatega denarja. S potvorbami si častite starosti ni več omadeževal.

briznosti; gojiti v njej vse plemenite klice in odpravljati iz ljudstva njegove napake. Le odkritosrčno priznajmo, da ni vse tako med našim ljudstvom, kakor je treba in kakor bi bilo želeli. Veliko, le preveliko pijančevanja in z njim združene surovosti je med našim ljudstvom, žalibog tudi med našo mladino. Kdor to taji ali zakriva, igra ulogo tiča noja, ki ob preteči nevarnosti zakrije glavo v pesek. S tem se seveda nevarnosti ni rešil, marveč jo še povečal. Pijančevanja in kar je s tem v zvezi, je žalibog povsod, v enem kraju več, v drugem nekoliko manj. Poglejmo resnici v obraz, čeprav je bridka. Ni resničen prijatelj naroda tisti, ki ga le samo hvali. Res, težke so gospodarske in druge razmere povsod, posebno še v gorskih župnijah, toda ako vam je pri srcu blaginja naroda, boste premagali vse zapreke. Sedaj se vršijo in se bodo vršili občni zbori prosvetnih društev. Tista društva, ki morda sedaj iz enega ali drugega razloga niso v polnem teku delovala, ali pa so sploh popolnoma zaspala, naj se vzdramijo in naj se zavedajo svoje dolžnosti. Pritegnite v najširši meri mladino v svoj krog, izobrazite jo, da bo zrastel iz sedanje kmetске mladine plemenit, telesno in duševno zdrav kmetški rod. Naj bi se zlasti mladeniči v prosvetnih društvi izobrazili, da ne zabredejo na slaba pota, marveč da postanejo napredni gospodarji in vredni člani slovenskega naroda. Ti pa, mladina, zavedaj se, kolikega pomena je za tebe katoliško prosvetno društvo! Porabi svoja mlada leta za umsko in srčno izobrazbo, da zagotoviš sebi in našemu narodu lepšo bodočnost!

*

Vurberg. Katoliško prosvetno društvo vurbérško obhaja na dan Svetih Treh kraljev 6. januarja 25letnico svojega plodovitega dela. Višek proslave bo gotovo od občinstva že tolikokrat zaželjena igra »Miklova Zala«, ki jo bodo priredili fantje in dekleta popoldne v župnijskem domu. Pričetek zaradi kratkega

dneva že ob 2. uri popoldne. Ker bo ta igra eno najboljših del vurbérškega odra, se pričakuje dober obisk. Vstopnina bo običajna. Na svidenje!

Buenos-Aíres. Iz glavnega mesta Argentine v južni Ameriki pošiljamo iskrene pozdrave vam, kakor tudi vsem prijateljem in čitateljem »Slovenskega gospodarja«. Sporočimo vam, da smo tukaj vsi Slovenci iz Dravskega polja še prav zdravi. Tudi nas malo tlači in pritiska svetovna kriza, drugače pa živimo in delamo vsak dan. Če bi pa bilo boljše, bi to prišlo nam v tujini in tudi našim domačim, ki sedaj v sili živijo.

Kamnica. Na pragu novega leta se oziramo nazaj ter se spominjamo marsičesa razveseljivega, pa še več žalostnega. Sadja smo imeli, da že dolgo ne tako, in tudi vinogradi so se obnesli. Cerkev sv. Urbana smo temeljito popravili in nanovo poslikali ter jo koncem junija z veliko slovesnostjo blagoslovili. Naše pokopališče je dobilo z novimi vrati prav lično pročelje. Bog nam daj tudi še sredstev, da si napravimo s časom tudi še novo ravno cesto v to počivališče naših ljubih rajnih! V našem prosvetnem domu smo imeli nekaj prav dobro uspešnih prireditev. Bilo je podučno in veselo. Pa še živahnejše delovanje za narodno prosveto se nam obeta za prihodnje leto. Zato so že začeli s preurejevanjem dvorane, ki se bo v kratkem času pokazala v novi in okusni obleki. — Seveda je pa tudi v tem letu blela smrt neusmiljeno kosila in nam potrbala mnogo ljubih faranov na vseh koncih in krajih. Pred svetim večerom smo k večnemu počitku položili 68letnega Ivana Večernika, pridnega mlinarja in posestnika iz Jelovca. Velika množica spremljevalcev na njegovi zadnji poti je pričala o njegovi priljubljenosti. Želimo vsem rajnim večni mir, vsem živim pa srečno novo leto.

Remšnik. V nedeljo dne 18. decembra so priredili šolarji pod vodstvom učiteljskega lepo božičnico, ki je prav dobro uspela, obisk

je tudi bil obilen. Spored je bil sledeči: Deca svojemu vladarju. Proslavna igra h kraljeve-mu rojstnemu dnevu. 2. Darežljivi otroci. Enojeanka. 3. Božična noč v kraljestvu palčkov. Božična pravljica v enem dejanju. 4. Božična pošta. Dvojeanka. V odmorih so učenci izvajali igram primerne deklamacije. Čisti dobiček je namenjen v prid revni deci. Prav hvalevredno je, da se toliko stori za izobrazbo ljudstva, posebej mladine, zlasti v našem obmejnem Remšniku, ki ga je s sv. Pankracijem vred tako lepo opisal in s slikami ponazoril g. profesor dr. Mišič v »Slovenca« z dne 11. decembra. Velika, od davnih rodov podedovana ljubezen do domače gorske grude, pa naj bo ponekod še tako trda in skopa, naj bo mladini nauk:

Ljudje, ostanite doma!
Tujina trd vam reže kruh,
brez blagoslova je in suh
in sreče prave ne pozna.

Marenberg. Ze dalje kot en mesec nam naš »Slovenski gospodar« ni ničesar poročal iz Marenberga, zato nam bo pa treba sedaj toliko več potrpežljivosti, da bomo vse novice prebrali. — Z mesecem novembrom je prevzel dolžnosti vršilca javnega notarja Primo-rec g. dr. Fran Penko, ki je prišel sem iz Kranja. — Smrt se je za nekaj časa naselila spet v trgu. Tu sta namreč umrli gospa Terezija Lukas in Kristina Preglan. Prva je bila tašča bivšega nemškega poslanca g. Franca Schauerja in je dosegla starost 64 let. Gospa Kristina Preglan je dočakala 30. leto svoje poroke in 54. leto življenja. Zaradi svoje prijaznosti je bila zelo priljubljena, o čemur je pričal njen pogreb. Udeležila se ga je domača duhovščina, velik del uradništva in cela množica domačinov. Na poslednji poti so jo spremljali tudi gasilci in godba. — V starosti 57 let je umrla v Gornji Vižingi delavka Marija Tratnik na posledicah možganske kapi. — Šmartinski sejem je bil precej dobro obiskan. Tudi precej živine je bilo prodane. Najboljši par volov je bil prodan po 4 Din za 1 kg žive teže. — Na predvečer državnega praznika je bila skozi trg bakljada, na čelu z godbo. Ob zaključku je imel učitelj g. Terčak navduševalen govor. Šolska mladina je proslavila državni praznik naslednjega dne po slovesni službi božji v Brudermannovi dvo-

Kaj mi je pripovedoval nekdan mladostni ponarejevalec?

»Ze kot ljudskošolar in pastir na paši sem kotlarju preko Sotle izmikal baker in ulival štirjače (4 krajcarje skupaj). Potvorba se mi je tako posrečila, da so moja rajna mati nevede precej tega denarja spravili v promet čisto nemoteno. Zadeva je prišla na dan, ko sem začel mesto bakra uporabljati drugo cenejšo zmes. Mojo nedolžno mater so najprej prijeli. Izpovedala je, da jej nosim štirjače jaz, njen sin, ki služim za pastirja pri dobrem in imovitem gruntarju. Ko je prišel žandar nad mene, sem mu brez vsega pokazal: kako, s čim in iz česa delam denar. Niti na pamet mi ni prišlo, da bi bilo kaj takega prepovedano. Orožnik me je tiral s paše pred okrajnega sodnika, ki je imel slaboumnega sina. Pri pogledu na-me razcapanega pastirja in na posrečene potvorbe ni verjel moji spretnosti in krivdi. Pred njim sem moral ponoviti, česar sem se naučil kar sam. Gospod se je razjokal, ko se je prepričal o mojih talentih in rekel na glas pred pričami, da bi si pel noč in dan, če bi bil jaz njegov sin. Posvaril me je in mi zasigural, da me bo dal čez leto in dan v uk slikarju, saj tedaj bom te šole prost. Le obljubiti sem mu moral jaz in

še mati, da bom opustil ponarejanje štirjač, ki se itak ne izplača.

Dobri gospod je ostal mož beseda. K imenitnemu italijanskemu slikarju sem prišel, ki je tedaj potoval več let po Sloveniji in je slikal cerkve na presno. Ta me je bil vesel. Risbe, barve in senca so mi bile igrača. Ko sem dobil pogled v mešanje barv in sem imel na razpolago vse mogoče risalne pripomočke, se mi je zopet vzbudila strast potvarjanja. Ob prostem času nisem čital in se učil tujih jezikov po mojstrovem naročilu, delal sem avstrijske petake in desetake, ki so bili za las enaki novim.

Ne smete misliti, da sem hotel na ta način obogateti, ali oškodovati državo. Bog ne daj! Za bogastvo mi ni bilo tedaj in mi tudi danes ni! Nepopisna radost me je prešinjala, če sem primerjal potvorbo z izvirnikom in sta se obe sliki krili za moje tedaj že šolano oko, kaj še le za pogled priprostega človeka.

Potvarjanje denarja je prirojena strast, ki enkrat vzbujena, se ne pusti utolažiti zlepa! Isto, kar je strasten divji lovec, je tudi ponarejevalec. Saj tudi divji lovci se ne podijo za zverjadjo, da bi se s tem poslom preživljali, gre le za utešenje strasti. Nikdar niste čuli, da bi bil kedaj res pravi ponarejevalec sam obogatel. On privošči imet-

je bil prvi, ki se je lotil z letalom »Ponos Detroita« leta 1928 poleta iz Njujorka v japonsko predeleco Tokio. Tedaj, v dobi oce-anskih preletov je bil slavljen in vkovan v zvezde! V njujorški lukki so ga sprejeli ob povratku s streli iz topov, 150 vojnih letal je zabrnelo v pozdrav po zraku, ko se je srečno vračal. Predsednik Združenih držav je pozdravil letalca, kojega zvezda je svetila poleg one polokovnika Lindbergha blesteče po cel Ameriki. Pa Brock je bil revež in ni razumel, da bi si bil nakoval denarja iz obče slave. Po preteku nekaj mesecev so že pozabili nanj. Da je lah-